

מסורת הש"ס

(א) [לְקַמֵּן ד' ע"ש:] (ב) [א] וְעַתָּה מִתֵּן קִדּוּשׁ ב' ד"ה הַאֲשֵׁלָה (ד) [נְסִיכָא:] הַקְדוּשָׁה (ה) [נְסִיכָא:] יוֹם הַהוּא (ו) [נְסִיכָא:] אֵין לְמִתּוּה עַל מַהֲנִי שְׁאִפְּלִי אֲנִי]

תורה אור השלם

1. לִי נֶקֶם וְשִׁלֵּם לַעֲתָה תִּמְנוּת רְגִלִּים בִּי קְרוֹב יוֹם אֲדִים וְחָשׁ עֲתִידָה לָמוּ: דְּרִיבִי לֵב לֵה
2. כֹּל הַגּוֹיִם נִקְבְּצוּ יַחְדָּו וְיִאֲסְפוּ לְאַמִּים מִי בְרָם יָבִיד וְזֹאת וְהָאֲשֵׁנֹת יִשְׁמִיעֵנו יִתְּנוּ עֲדִידִים וְהַמְדִּידִים בֵּל וְיַעֲלִילוּ אֲמֹת: יִשְׁעִיהוּ מִגַּט
3. יִצְרִי פֶסֶל בְּלִם תִּדְרוּ וְהַמְדִּידִים בֵּל וְיַעֲלִילוּ וְעִידִים הָמָה בֵּל יִדְרוּ וְכֵן יִדְעוּ לִמְעַן יִבְשׁוּ יִשְׁעִיהוּ מִדֵּי מִדֵּי

גליון הש"ס

תוֹם ד"ה לְפָנֵי. כְּסִפֵּר שֶׁ הַגְּדוּלִּים לְהִרֵב ר' יוֹסֵף אֲחִילָאִי בָּאוּת ח' תַּנְג' בְּשֵׁם רַבִּינוּ בְּלָלָל בְּשִׁטָּה מְקוּבָּלָת חוּלִין בִּי הַמִּסֵּר עַל מִסֵּר ע"י שְׂדֵינִי הַס מִסֵּר רַבִּינוּ פֶּרֶץ: ד"ה אֲסוּר וְכִי שֶׁר"ל אֵף מִסְתַּק וּמִסְתַּק. עֵינִי לִקְמֵן ד' ע"י ע"י מוֹסְפוֹת ד"ה עֵינִי:

מוסף רש"י

שְׁמִיעֵנו הוּא לֵר. שְׁהִינוּ מִלֵּר כְּסוּפֵר חוּבֵי וְלֵא אֲחִילָאִי וּמִתּוֹה (מ"ק ט: חכ"ח) דֵּל אֵלֶּם שְׁמוּרָה מִלֵּר, אֲזַל לֵא מִשְׁמִינִים לֵאס מִמּוֹן בְּיוֹם מִסֵּר, לְפִי שְׁמִיעֵנו בְּיוֹם חֲמֵס וּמִתּוֹה לַע"ז (מ"ק ט"ז שס).

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה ב.

לפני אידיהן של עובדי כוכבים ג' ימים אסור לשאת ולתת עמהם. וכולהו משום דלזיל ומודה לעבודת כוכבים ביום אידו: שאלה במידי דהדר בעין כגון בהמה וכלים דכתיב (שמות כג) כי ישאל איש מעם רעהו וגו'. מלוה במידי דלא הדר בעין כגון מעות דכתיב (שם) אם כסף תלוה את עמי דמלוה להוואה נתנה ומשלים לו מעות אחרים: שמה הוא לאחר זמן. למחר: גמ' יוס אידס. היינו עבודת כוכבים דכתיב בההיא פרשה יקומו ויעורסו: יתנו עידיהם ויזדקו. השתא סלקא דעמיה דעובדי כוכבים כתיב ואחמיהי מתמה יתנו עובדי כוכבים עידיהם יצואו עבודות כוכבים שעבדו ויעידו עליהם ויזלזקו: עדות שהעידו בעלמס. ביום הדין שעבדו לעבודת כוכבים בעולם הזה: ישמעו. עובדי כוכבים את העדות שמלות מעידות ויאמרו אמת דין הוא שראוין ישראל להטעוק: ועידיהם מהם. עבודת כוכבים תבוא ומעיד על עובדיה לחייבם: בערבותא. כולן מעורבצין ולא אומה ואומה בפני עצמה:

לפני אידיהן. בתר דמי כנהדרין דאייירי בעובד כוכבים ומולות מנא נמי להא מסכת דע"ז בסדר ישועות ומיהו מכות ושבויות דשייכי כנהדרין להכי תני להו בתר כנהדרין ואחרי כן חוזר לסדרו ושונה מס' ע"ז והוריות: **לפני אידיהן ג' ימים.** וזמנין דמי מנינא בסוף כי הכא וכן (קדושין ג.) האשה נקנית בג' דרכים (נכורים פ"ג מ"ו) ואחריו שיה לאילן בג' דרכים חמנין דמי מנינא דרישא (מיר סה:) בשבעה דרכים צודקין את הוצ' (יומא ג.) שבעת ימים קודם יוה"כ (גיטין ט.) בג' דרכים שוו גיטי נשים וכו' א:

אסור לשאת ולתת עמהם. פ"ה משום דלזיל ביום אידו ומודה לעבודת כוכבים מתוך לשונו משמע * שר"ל אף ממקח וממכר וקשה על מה סמכו העולם לשאת ולתת ביום איד עובדות כוכבים עמהם נהי דרוב אידיהם מן הקדשים * הס מ"מ בכל שבוט ויס אחד * יש להס דלרבי ישמעאל (לקמן ו.) לעולם אסור ואין לומר דהיינו טעמא משום (חולין ג.) דעובדי כוכבים שחל"ל לאו עובדי עבודת כוכבים אלא מנהג אצומים בידס דהא אמר שמואל בגמ' (לקמן ו.) בגולה אינו אסור אלא יוס אידס בלכז משמע הא יוס אידס מיהא אסור לכך נראה דשרי משום איבה כדלמר בגמ' (דף סד ו.) גזי ר' יהודה נשיאה דשדר ליה ההוא מינא דירנא קסריינא ביום אידו אמר היכי איבעבי לך אישקליה הויא ליה איבה מיהו אין משס ראייה גמורה דשמא לאו משום איבה לישמרי אלא היה נוטל ענה כיכל יעשה שלא יהיה לו איבה ועוד אי טעמא משום איבה תינח להלוותם ולהשאילם ולפרעם כשהעובד כוכבים תוצע חובו אלל לשאת ולתת עמהם דהיינו מקח וממכר מלי איבה איכא

אידיהן של עובדי כוכבים שלשה ימים אסור לשאת ולתת עמהם להשאיל ולשאל מהן להלוותן וללוות מהן לפורען ולפרוע מהן רבי יהודה אומר נפרעין מהן מפני שמיצר הוא לו אמרו לו אע"פ שמיצר הוא עבשיו שמה הוא לאחר זמן: גמ' רב ושמואל חד תני אידיהן וחד תני עידיהן מאן דתני אידיהן לא משתבש ומאן דתני עידיהן לא משתבש דכתיב י' קרוב יום אידם ומאן דתני עידיהן לא משתבש דכתיב י' יתנו עידיהם ויצדקו ומאן דתני אידיהן מאי טעמא לא תני עידיהן אמר לך תברא עדיף ומאן דתני עידיהן מאי טעמא לא תני אידיהן אמר לך מאן קא גרים להו תברא עדות שהעידו בעצמן הלכך עדות עדיפה והאי יתנו עידיהם ויצדקו כוכבים כתיב הא בישראל כתיב (דאמר ריב"ל כל מצות שישראל עושין בעולם הזה באות ומועדות להם לעוה"ב שנאמר יתנו עידיהם ויצדקו אלו ישראל ישמעו ויאמרו אמת אלו עובדי כוכבים אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע מאן דאמר עידיהן מהבא ויצאי פסל כולם תורה וחמודיהם בל יועילו ועידיהם מהבא דרש ר' חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ס"ת [ומניחו] בחיקו ואומר * למי שעסק בה יבא ויטול שכרו מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא שנאמר * כל הגוים יקבצו יחדו [וגו'] אמר להם הקדוש ברוך הוא אל תכנסו לפני בערבוביא אלא תכנס כל אומה ואומה וסופריה

וכי לא יוכל ישראל לומר איני צריך עתה למכור ולקנות וכן לשאול ולתת ולפרוע מה ידע העובד כוכבים שמינח משום אידו לכך נראה דטעם ההיתר משום דעכו"ס שבינינו קים לן בגוייהו דלא פלחו לעבודת כוכבים ומהאי טעמא שרי לקמן בפ"ב (דף סה.) רב יהודה דשדר ליה קורבנא לאצידרנא ביום אידו אמר קים לי בגויה דלא פלח לעבודת כוכבים וכן רבא (שם) דשדר ליה קורבנא לרב שינך ביום אידו אמר קים לי בגויה דלא פלח לעבודת כוכבים א"י יש לסמוך אהיא דתנא בירושלמי על מתינ' דאסור לשאת ולתת בג' דנ"א בעובד כוכבים שאינו מכירו אכל בעובד כוכבים שמכירו מותר מפני שהוא כמחניף ותינא הנכנס לעיר ומנאן שמחים שמה עמהם שאינו אלא כמחניף להם ור"ת היה מפרש אסור לשאת ולתת עמהם דוקא במידי דתקרבות ולא איירי כלל בלקנות דודאי שרי בן ללשנא דלזיל ומודה עור לא תתן דלא אסרי אלא למכור דוקא מידי דתקרבות ולשאת ולתת הכי פ"י לשאת ולתת בין המעות ולתת להם מידי דתקרבות חליפי המעות ומציא ראייה מדאיבעיא (לקמן דף ו.) בגמרא טעמא דלשאת ולתת עמהם אי משום הרווחה פירוש משום שמריח ומשתכר ואזיל ומודה לעבודת כוכבים או דלמא משום ולפני עור לא תתן מכשול וקאמר נפקא מינה דאית ליה בהמה לדדייה ואי מידי דלאו תקרבות אסור אמאי לא קאמר נפקא מינה למידי דלאו תקרבות דמשום הרווחה איכא אלא וודאי מידי דלאו תקרבות שרי דלא שייכא אזיל ומודה במקח וממכר כיון שנותן המעות תחת החפץ והוא לוקח וגם אינו צווח כ"כ שרייה כמחורה ובעיא דגמרא הכי מפרש טעמא דאסור לשאת ולתת עמהם במידי דתקרבות משום הרווחה שיהיה לו בהמות רבות בריוח אפי' אית ליה לדדייה נמי אסור שמתוך שיהיה לו הרבה בהמות יקריב מן המוצר או משום לפני עור ונפקא מינה דכי אית ליה בהמה לדדייה שרי ולפי פרי"ת אין לתמוה על מנהג העולם שאפילו אם היו * מחזיקין אותם כעובדי עבודת כוכבים שהרי אינם עושים שום תקרבות אלא במעות וצוה לא שייך הרווחה והרבה מעות מציים להם לאותו דבר ומיהו נכון הוא להחמיר כשאז עובדי כוכבים ואומר הלויני מעות לשקרי שקורין אופרי"ר אבל ר' אלחנן אמר כי גם צאזום אופרי"ר אין שום איסור כי מה שהם נותנים אותם לגלחים ולכותרים אינו ממש לשם עבודת כוכבים אלא לצורך הנאחס: **להלוותם.** פרי"ת דוקא בחנם אבל ברבית שרי משום דמלגטער טובא כדלמרינן בקדושין (דף כ.) ליצין איניש בריתיה ולא לויף ברבית: **ולפרוע.** מהן. בגמרא (לקמן דף ו.) פסקין כרבי יהושע בן קרחה דמלוה על פה נפרעין מהם מפני שהוא כמנצל מידם ויכול להיות דאפי' מלוה בשטר נמי נפרעין מהם כדלמר בירושלמי אפי' מלוה בשטר אובדת היא שלא כל שעה אדם זוכה ליפרע מחובו ולכך נראה לר"י דאזתה מלוה שצטטרינו או אפי' אותם שיש לנו מהם חותמות שומרת ליפרע מהם ואפי' הוא אזיל ומודה שלעולם הוא חשיב כמנצל מידם והא דלמר רבי יהושע בן קרחה מלוה בשטר אין נפרעין היינו כשדנו תקיפה עליהם ואפי' הכי מלוה על פה נפרעין שלא יכפור פעם אחת והיכא דאיכא משכון אומר בירושלמי דאין מלוה אובדת במשכון מיהו בכל ענין חשיב כמנצל מידם שכמה פעמים אובדת אפי' במשכון: **ב"מ.** לא תני עידיהן. פרק משילין (ב"ב דף לה:) איכא חד תני משילין וחד תני משחילין וכן בהגוזל בתרא (ב"ב דף קטז:) חד תני מציקין וחד תני מסיקין ולא דייק כי האי גוונא ושמה לא שייך לדקדק משום דאידי ואידי חד משמעות לשון הוה להו אכן קשיא מההיא דפרק החליל (סוכה דף נ:) ושם ד"ה וחד) שואבה חסובה וכן בפ"ב דיבמות (דף יו.) ושם ראשונה ושינה דלא חד משמעות וינהו ולא דייק הכי וי"ל הכא היינו טעמא דדייק הכי משום דמסתבר ליה טפי לשון עדות לפי שהוא עדות לשבסר וקשיא לי על תירוצ זה דמאי מקשה תו ומאן דתנא עידיהן מ"ט לא תני אידיהן הא כבר פירשנו דהמקשה נמי היה יודע אותו טעם דלשון עדות עדיף וי"ל דהכי הקשה מאן דתני אידיהן אמאי לא תני עידיהן דהא עידיהן ממש כתיב בזהיא בקרא אבל אידיהן ממש לא כתיב בקרא אלא אידס ומשני תבאר עדיף פ"י לשון שבר ופריך א"כ מ"ט דמאן דתני עידיהן הא ודאי תבאר עדיף: רומי

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"ע מהלכות
עבודת כוכבים הלכה א
סמך לאין עה טו"ש י"ד
ס"י קמח סעיף א:

רבינו חננאל

דרש רבי שמלאי לעתיד
לבא מביא הקב"ה
ספר תורה ומניחה ואומר
כל מי שעוסק בתורה יבא
ויטול שכרו מתקבצין
ובאין כל האומות
בערבוביא דכתיב כל
הגוים יקבצו יחדו